

1. 'वाङ्मनःप्राणस्वरूपम्' इत्यस्य पाठस्य मुख्यविषयः कः अस्ति?

- A. धर्मविवेचनम्
B. शरीरशास्त्रम्
C. वाक्, मनः, प्राणः च एषां स्वरूपविचारः
D. पर्यावरणम् (C)

व्याख्या: अयं पाठः वाचः, मनसः, प्राणस्य च महत्त्वं स्वरूपं च वर्णयति।

2. वाक् कस्य कारणेन समर्था भवति?

- A. शरीरस्य कारणेन
B. जलस्य कारणेन
C. मनसः संयोगेन
D. शास्त्रस्य पाठेन (C)

व्याख्या: पाठे स्पष्टं वाक्यं — “मनसा युक्ता वाक् शक्तिं प्राप्नोति”।

3. मनः किं करोति?

- A. केवलं निद्रां
B. चिन्तनं विचारं च करोति
C. भोजनं पचति
D. वाहनं चालयति (B)

व्याख्या: मनः चिन्तनविचारयोः साधनम् इति पाठे प्रतिपादितम्।

4. प्राणस्य मुख्यकार्यं किम्?

- A. पाठयति
B. प्रेरयति शरीरं
C. रक्षति धनं
D. निर्माति पुस्तकम् (B)

व्याख्या: प्राणः सर्वेषां क्रियाणां प्रेरकः इति पाठे वर्णितम्।

5. वाक् कस्य विना निष्फला?

- A. जलस्य
B. मनसः
C. बुद्धेः
D. श्रोत्रस्य (B)

व्याख्या: पाठे उच्यते — “मनसि स्थिते सति वाक् कार्यक्षमास्ति, न तु स्वतन्त्रता”।

6. प्राणस्य स्थानं किम्?

- A. गृहे
B. मुखे
C. सर्वशरीरे
D. पादयोः (C)

व्याख्या: पाठे उक्तं — “प्राणः सम्पूर्णशरीरे व्याप्य स्थितः”।

7. प्राणः विना वाक् च मनः च किम्?

- A. समर्थौ
B. निर्बलौ
C. निष्क्रियौ
D. वाग्मीनौ (C)

व्याख्या: पाठे स्पष्टं — “प्राणं विना न वाक् न च मनः कार्यक्षमौ”।

8. वाक्, मनः, प्राणः च के?

- A. विनोदयन्ति
B. ज्ञानाय साधनानि
C. भारं वहन्ति
D. रक्षां कुर्वन्ति (B)

व्याख्या: अत्र त्रीणि अपि — ज्ञानस्य मूलं, साधनरूपेण दर्शितानि सन्ति।

9. वाचः उपयोगः कः भवेत्?

- A. अलसता
B. कलहाय
C. सद्वाक्यस्य प्रयोगः
D. मौनम् (C)

व्याख्या: पाठे उपदिष्टं — “वाक् यथा सद्वाक्येषु प्रयुज्यते, तदा फलदायिनी भवति”।

10. एषः पाठः केन रचितः?

- A. पाणिनिना
B. व्यासेन
C. यथाश्रुतं वेदवाक्येभ्यः संगृहीतः
D. कालिदासेन (C)

व्याख्या: अयं पाठः वेदवाक्येभ्यः संगृहीतः, तस्मात् लेखकनाम निर्दिष्टं नास्ति।